

Vägglöss - vårdhygieniska rekommendationer vid misstänkt eller konstaterad förekomst i kommunal vård och omsorg

Bakgrund

De senaste åren har vägglusen (*Cimex lectularius*) blivit allt vanligare i Sverige. Det är en insekt, 4-5 mm stor som livnär sig genom att suga blod från människor, främst nattetid. En tom vägglus är genomskinlig medan den blir rödbrun när den sugit blod. I brist på föda kan den gå i dvala i upp till ett år. Då är den inte tjockare än ett kreditkort och mycket svår att upptäcka.

Dagtid gömmer den sig i mörka utrymmen som till exempel väggspringor, i skarvar på sängens undersida eller andra möbler. Den kan också finnas bakom golvlister och lösa tapeter eller i förvaringsaskar och böcker, framförallt i anslutning till där vi sover.

Vägglöss förflyttar sig genom att krypa (kan inte flyga eller hoppa) och sprids via kläder, textilier och bohag i samband med att dessa föremål flyttas. De kan till exempel följa med i bagage under en resa. Att tillfälligt röra sig i ett rum där vägglöss påträffats innebär ingen påtaglig risk för att de ska fastna och följa med ut. Risken utgår framförallt utifrån hur stort angreppet är.

Bett från en vägglus är ungefär som ett myggbett men beroende på känslighet kan en del människor få kraftigare reaktioner. Vanliga symtom är svullnad och rodnad tillsammans med viss smärta och klåda. Det finns inga uppgifter om att vägglöss spridit smitta i Sverige.

Vägglöss är inget man kan bli av med på egen hand utan en professionell sanering måste alltid ske av ett saneringsföretag.

Åtgärder vid vård- och omsorgsinsats i ordinärt boende

Allmänt

Vid misstanke om vägglöss i vårdtagarens bostad uppmuntra/stöd vårdtagaren till att ta kontakt så snart som möjligt med fastighetsägare, sitt försäkringsbolag eller ett saneringsföretag direkt.

Vid eventuellt fynd av vägglus plocka om möjligt upp och lägg i burk med lock. Överlämnas till saneringsföretag vid inspektion för att säkerställa att det är vägglus.

Förberedelser inför vård- och omsorgsinsats i hem där det misstänks finnas eller konstaterats vägglöss

Packa det som behövs för besöket. Ta bara med nödvändig utrustning/material. Lagg väska, ryggsäck eller utrustning i plastpåse/säck och förslut.

I samband med vård- och omsorgsinsats i hem där det misstänks finnas eller konstaterats vägglöss

Begränsa antalet saker som du tar med in i bostaden. Ytterkläder lämnas om möjligt utanför bostaden eller placeras hängandes i hallen alternativt i plastpåse som försluts väl.

Tillämpa basala hygienrutiner och klädregler. Använd Skoskydd.

Öppna upp plastpåse/säck som används runt väska, ryggsäck eller annan utrustning, men låt sitta kvar. Undvik att placera väska, ryggsäck eller utrustning i sängen, på golvet eller på andra möbler i nära anslutning till sängen eller annan sovplats.

Sitt om möjligt inte i bostaden, framförallt inte på stoppade möbler. Om du måste sitta ned använd i första hand en köksstol eller lägg någonting över sittplatsen exempelvis ett plastförkläde eller lakan.

Rengör och desinfektera om möjligt utrustning/material i direkt anslutning till besöket. Utrustning som ska åter till vård- och omsorgslokal för rengöring och desinfektion transporteras väl förslutet, separerat från annat.

Lägg allt använt engångsmaterial, dammsugarpåse, inklusive plastpåsar/säckar som använts runt väskor eller dylikt under besöket i dubbla plastpåsar. Knyt ihop noga. Ta med och släng i sopkär/soptunna utanför bostaden.

Åtgärder inför och vid vistelse på korttidsenhet

Då det finns misstanke om att vårdtagaren har vägglöss i sin bostad eller fått det konstaterat informeras hen om att endast ta med nödvändiga tillhörigheter vid vistelse på korttidsboende. Förvara tillhörigheter som vårdtagaren tagit med sig väl förslutet i plastpåse/säck, tills sakerna tagits om hand enligt nedan.

Ta inte med hjälpmedel som exempelvis rollator och rullstol eller annan medicinteknisk utrustning innan saneringsföretag gett klartecken.

Vårdtagare bör duscha och tvätta håret snarast möjligt efter ankomst. Förse hen med rena kläder och skor.

Kläder och andra textilier som tagits med tvättas separat i 60 grader och torktumlas i hög värme ca 1h. Material som inte tål ovan kan placeras i en plastpåse och läggas i frys (-18° C) i en vecka. Kasta därefter den tomma plastpåsen/säcken i brännbart avfall.

Avfall som kan innehålla vägglöss exempelvis plastpåse/säck där vårdtagarens kläder eller saker från hemmet förvarats, placeras i dubbla plastpåsar. Knyt ihop och släng i sopkärl/soptunna.

Åtgärder inför och vid inflyttning till särskilt boende

Då det finns misstanke om att vårdtagaren har vägglöss i sin bostad eller fått det konstaterat informeras hen om att initialt endast flytta med saker som kan förvaras i plastpåse/säck eller plastlåda med lock.

Flytta inte med möbler, hjälpmedel som exempelvis rollator och rullstol eller annan medicinteknisk utrustning innan saneringsföretag gett klartecken.

Vårdtagare bör duscha och tvätta håret snarast möjligt efter ankomst. Förse hen med rena kläder och skor.

Kläder och skor som tagits med tvättas separat i 60 grader och torktumlas i hög värme ca 1h. Material som inte tål ovan kan placeras i en plastpåse och läggas i frys (-18° C) i en vecka. Kasta därefter den tomma plastpåsen/säcken i brännbart avfall.

Avfall som kan innehålla vägglöss exempelvis plastpåse/säck där vårdtagarens kläder eller saker från hemmet förvarats, placeras i dubbla plastpåsar. Knyt ihop och släng i sopkärl/soptunna. Eventuell plastlåda med lock som använts för förvaring av saker och som kan ha kontaminerats av vägglöss från hemmet rengörs noga med rengöringsmedel och vatten.

Åtgärder vid misstänkt eller konstaterad förekomst av vägglöss på särskilt boende eller korttidsenhet

Allmänt

Vid misstanke om vägglöss ta snarast kontakt med ansvarig chef, som informerar fastighetsägare och kommer överens om vem som kontaktar saneringsföretag.

Vid eventuellt fynd av vägglus plocka om möjligt upp och lägg i burk med lock. Överlämnas till saneringsföretag vid inspektion för att säkerställa att det är vägglus.

Saneringsföretag avgör i samråd med verksamhet och fastighetsägare vilka åtgärder som behöver genomföras. Val av saneringsmetod beror på hur stort angreppet är.

Följ nedan åtgärder tills sanering skett om inte saneringsföretaget anger annat.

Hygienrutiner

Basala hygienrutiner gäller. Använd skoskydd i angripen lägenhet/rum. Ta bara med nödvändig utrustning/materiel in till vårdtagare. Undvik att placera saker i sängen, eller på golvet och på andra möbler i nära anslutning till sängen.

Vårdtagaren

Vårdtagare som bor i lägenhet/rum där vägglöss konstaterats bör duscha och tvätta håret snarast möjligt efter upptäckt. Förse hen med rena kläder och skor. För vidare hantering av kläder och andra textilier samt skor se rubriken Tvätt nedan.

Vårdtagare kan vistas tillsammans med andra i gemensamma utrymmen.

För bästa saneringsresultat bör vårdtagaren bo kvar i sin lägenhet/rum. Flytta inte ut säng, madrass eller andra möbler till annan lokal på boendet. Häng i stället exempelvis ett lakan löst över möbeln vid användning, innan sanering skett.

Städning

Städa lägenhet/rum som vanligt. Använda moppar och städdukar läggs direkt i plastpåse som försluts noga, alternativt direkt i tvättmaskin. Tvätta i minst 60° C på långt program. Desinfektera städutrustningen efter att rummet städats.

Om dammsugare används: ta ur påsen efter avslutad städning och lägg den i dubbla plastpåsar som försluts. Lägg därefter i sopsäck/ uppsamlingskärl. Glöm inte att rengöra dammsugaren efter avslutad städning.

Rengöring av flergångsmaterial

Rengör och desinfektera flergångsartiklar exempelvis bäcken, bidéskål, urinflaskor i spoldesinfektor. Flergångsinstrument som exempelvis sax och pincett rengörs och desinfekteras efter varje användning i diskdesinfektor.

Medicinteknisk utrustning som delas mellan olika vårdtagare exempelvis blodtrycksmanschett och stetoskop ska rengöras och desinfekteras efter användning. Använd alkoholbaserat ytdesinfektionsmedel med tensider.

Hjälpmedel ska vara vårdtagarbundna. Innan hjälpmedel ska användas av annan vårdtagare eller flyttas från lägenhet/rum ska saneringsföretag gett klartecken.

Tvätt

Sortera och hantera smutstvätt i vårdtagarens rum/lägenhet. Lägg ingen tvätt på golvet eller på inredning som möbler. Stoppa tvätten i plastpåse och bär till tvättstugan. Tvätta i minst 60° C på långt program och torktumla på hög värme ca 1h. Material som inte tål ovan kan placeras i en plastpåse och läggas i frys (-18° C) i en vecka.

Förvara tvättade och sanerade kläder, andra textilier och skor väl förslutna i plastsäckar eller plastlådor med lock (ej i garderob) tills saneringsföretag genomfört åtgärd.

Tvätt som skickas till tvätteri läggs i varmvattenlöslig plastsäck (alternativt vanlig plastsäck) som försluts och sedan hanteras enligt tvätteriets lokala anvisning.

Avfall

Lägg allt avfall direkt i dubbla plastpåsar. Knyt ihop och släng i soppåsar/soptunna.